

BOSNA I HERCEGOVINA
REPUBLIKA SRPSKA
VRHOVNI SUD REPUBLIKE SRPSKE
BROJ: 79 0 I 002346 22 Rev
Banjaluka, 18.05.2022. godine

Vrhovni sud Republike Srpske u vijeću sastavljenom od sudija, Tanje Bundalo, kao predsjednika vijeća, Davorke Delić i Gorjane Popadić, kao članova vijeća, u pravnoj stvari tužioca S. a.d. B.L., zastupana po punomoćnicima P.A. i B. – P. Lj., advokatima iz B.L., protiv tuženih S.V. iz K.D., (u daljem tekstu prvotuženi) i Š.S. iz K.D. (u daljem tekstu drugotuženi), koje zastupa punomoćnik B.S., advokat iz B., radi duga, odlučujući o reviziji tuženih izjavljenoj protiv presude Okružnog suda u Prijedoru broj 79 0 I 002346 19 Gž od 19.11.2021. godine, na sjednici održanoj dana 18.05.2022. godine, donio je

PRESUDU

Revizija se odbija.

Obrazloženje

Prvostepenom presudom Osnovnog suda u Kozarskoj Dubici broj 79 0 I 002346 18 P od 12.09.2019. godine, odbijen je tužbeni zahtjev tužioca da se tuženi obavežu da mu solidarno na ime vraćanja kredita isplate iznos od 43.633,93 KM, sa zakonskom zateznom kamatom počev od 22.04.2014. godine pa do isplate, te da tužiocu nadoknade troškove parničnog postupka u iznosu od 3.480,75 KM, sa zakonskom zateznom kamatom od dana presuđenja pa do isplate.

Drugostepenom presudom Okružnog suda u Prijedoru broj 79 0 I 002346 19 Gž od 19.11.2021. godine, žalba tužioca je usvojena i presuda Osnovnog suda u Kozarskoj Dubici broj 79 0 I 002346 18 P od 12.09.2019. godine, preinačena tako što su obavezani tuženi da tužiocu na ime vraćanja kredita isplate i to: na ime glavnog duga iznos od 25.095,00 KM (glavnica 25.000,00 KM + troškovi 95,00 KM), sa zakonskom zateznom kamatom od 22.04.2014. godine pa do isplate i na ime obračunatih kamata iznos od 18.538,93 KM, kao i da tužiocu nadoknade troškove parničnog postupka u iznosu od 4.238,15 KM, sa zakonskom zateznom kamatom od 12.09.2019. godine kao dana presuđenja, pa do isplate.

Odbijen je zahtjev tuženih za naknadu troškova žalbenog postupka.

Blagovremeno izjavljenom revizijom drugostepenu presudu pobijaju tuženi iz razloga povrede odredaba parničnog postupka i pogrešne primjene materijalnog prava, s prijedlogom da se revizija usvoji, pobijana presuda preinači, odnosno ukine i predmet vrati na ponovno suđenje.

Odgovor na reviziju nije podnesen.

Revizija nije osnovana.

Tužilac je dana 16.10.2014. godine podnio Osnovnom sudu u Prijedoru prijedlog za izvršenje na osnovu vjerodostojne isprave - mjenice, temeljem koga je Osnovni sud u Prijedoru donio rješenje o izvršenju broj 77 0 I 064124 14 I od 14.09.2016. godine kojim je određeno predloženo izvršenje. Zaključkom Osnovnog suda u Kozarskoj Dubici broj 79 0 I 002346 18 I od 08.06.2018. godine, a povodom prigovora izvršenika S.V. i Š.S., odgođeno je izvršenje određeno rješenjem o izvršenju Osnovnog suda u Prijedoru u odnosu na izvršenike S.V. i Š.S. i konstatovano da se prijedlog za izvršenje smatra tužbom i da će se postupak u odnosu na njih nastaviti po pravilima parničnog postupka.

Na osnovu izvedenih dokaza i rezultata cjelokupnog postupka prvostepeni sud je utvrdio da su tužilac kao davalac kredita i V. d.o.o. K.D. kao korisnik kredita, zaključili dana 11.06.2010. godine ugovor o kreditu, po kom je tužilac isplatio korisniku kredita iznos od 25.000,00 KM, a korisnik kredita se obavezao isti iznos vratiti u roku od 9 mjeseci od dana potpisivanja ugovora tj. do 26.02.2011. godine, u konvertibilnim markama prema anuitetnom planu; da je korisnik kredita dostavio banci kao sredstvo obezbjeđenja mjenice sa klauzulom bez protesta; da su prvotuženi i drugotuženi zaključili sa tužiocem dana 11.06.2010. godine ugovore o solidarnom jemstvu; da je tužilac pozivom za iskup mjenice od 22.04.2014. godine, pozvao korisnika kredita i tužene da izmire obaveze po kratkoročnom kreditu u iznosu od 43.633,93 KM, uz upozorenje da će pokrenuti postupak prinudne naplate; da je opomenom pred tužbu od 18.07.2012. godine tužilac pozvao korisnika kredita, te prvotuženog i drugotuženog da izmire svoje dospjele obaveze, uz upozorenje da će svoja potraživanja naplatiti putem suda; da je tužilac dopisom od 29.10.2012. godine obavijestio korisnika kredita, te prvotuženog i drugotuženog o jednostranom raskidu ugovora; da je ukupan dug po osnovu predmetnog kredita 43.633,93 KM.

Na osnovu ovako utvrđenih činjenica, prvostepeni sud zaključuje da su tuženi, kao solidarni jemci, u smislu odredbe člana 17. i 1004. stav 3. Zakona o obligacionim odnosima („Sl. list SFRJ“ broj 29/78, 39/85 i 57/89, te „Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 17/93, 3/96, 39/03 i 74/05, u daljem tekstu ZOO), dužni da izvrše svoju obavezu i odgovorni su za njeno ispunjenje, ali da je, prema odredbama člana 372. stav 1. navedenog zakona, nastupila zastarjelost potraživanja tužioca, jer je tužba u ovoj pravnoj stvari podnesena nakon isteka trogodišnjeg roka od dospijeca zadnjeg anuiteta 26.02.2011. godine, iz kog razloga je odbio tužbeni zahtjev.

Drugostepeni sud je temeljem odredbe člana 229. stav 1. tačka 1. i 4. Zakona o parničnom postupku („Službeni glasnik RS“ broj 58/03, 85/03, 74/05, 63/07, 49/09 i 61/13, u daljem tekstu: ZPP), žalbu tužioca usvojio i prvostepenu presudu preinačio tako što je obavezao tužene da tužiocu na ime vraćanja kredita isplate i to: na ime glavnog duga iznos od 25.095,00 KM (glavnica 25.000,00 KM + troškovi 95,00 KM), sa zakonskom zateznom kamatom od 22.04.2014. godine pa do isplate i na ime obračunatih kamata iznos od 18.538,93 KM, kao i da tužiocu nadoknade troškove parničnog postupka u iznosu od 4.238,15 KM, sa zakonskom zateznom kamatom od 12.09.2019. godine kao dana presuđenja, pa do isplate.

Obrazložio je da su tuženi solidarni jemci u smislu odredbe člana 996. ZOO jer su zaključili sa tužiocem ugovore o jemstvu, kao sredstvo obezbjeđenja ugovora o kreditu od 11.06.2010. godine, kojima je u članu 4, povjeriocu data mogućnost da zahtjeva ispunjenje cijele obaveze, bilo od glavnog dužnika, bilo od jemca ili oba u isto vrijeme, pa imajući u vidu nespornu činjenicu da je korisnik kredita prestao s plaćanjem obaveza po ugovoru o kreditu (o čemu su

tuženi obaviješteni pozivom na iskup mjenice od 22.04.2014. godine i opomenom pred tužbu od 18.07.2012.godine), da je tužilac obavijestio tužene o jednostranom raskidu ugovora dopisom od 29.10.2012. godine, predmetno potraživanje dospjelo u cijelosti na naplatu upravo 29.10.2012. godine, jer je time potraživanje tužioca prestalo imati karakter potraživanja povremenih davanja, te se na isto više ne može primijeniti trogodišnji zastarni rok iz odredbe člana 372. stav 1. ZOO, već opšti zastarni rok predviđen odredbom člana 371. ZOO koji iznosi deset godina, jer tužilac tužbenim zahtjevom potražuje cjelokupni iznos dospjelih obveza uslijed raskida ugovora o kreditu, u smislu odredbe člana 15. tog ugovora, a ne isplatu anuiteta (u kom slučaju bi se primjenjivao trogodišnje zastarni rok iz odredbe člana 372. ZOO).

Pobijana odluka je pravilna.

Prema odredbi člana 361. stav 1. ZOO, zastarjelost počinje teći prvog dana poslije dana kada je povjerilac imao pravo da zahtijeva ispunjenje obaveze, ako zakonom za pojedine slučajeve nije što drugo propisano, a nastupa kada istekne posljednji dan zakonom određenog vremena (član 362. ZOO).

Odredbom člana 371. ZOO propisan je opšti zastarni rok od 10 godina, ako zakonom nije određen neki drugi rok zastarjelosti.

Rok zastare za potraživanja povremenih davanja koja dopijevaju godišnje ili u kraćim određenim razmacima vremena (povremena potraživanja), bilo da se radi o sporednim povremenim potraživanjima kao što je potraživanje kamata, bilo da se radi o takvim povremenim potraživanjima u kojima se iscrpljuje samo pravo, posebno je određen i takva potraživanja zastarjevaju za tri godine od dospelosti svakog pojedinog davanja, kako propisuje odredba člana 372. stav 1. ZOO, a isto važi i za anuitete kojima se u jednakim unapred određenim povremenim iznosima otplaćuje glavnica (stav 2. istog člana).

Samo pravo iz koga proističu povremena potraživanja, prema odredbi člana 373. stav 1. ZOO, zastarjeva za pet godina računajući od dospelosti najstarijeg neispunjenog potraživanja, poslije kojeg dužnik nije vršio davanja, a prema stavu 2. ovog člana, kada zastari pravo iz koga proističu povremena potraživanja povjerilac gubi pravo ne samo da zahtijeva buduća povremena davanja, nego i povremena davanja koja su dospjela prije ove zastarjelosti.

Na osnovu činjeničnih utvrđenja nižestepenih sudova tužilac kao davalac kredita i V. d.o.o. K.D. kao korisnik kredita, zaključili su dana 11.06.2010. godine ugovor o okvirnom kratkoročnom kreditu, po kom je tužilac odobrio korisniku kredita iznos od 25.000,00 KM koja će mu služiti za zatvaranje kratkoročnog kredita ..., uz uslov da će korisnik kredita ista koristiti za namjenu i svrhu zbog koje su mu odobrena (namjenski kredit).

Korisniku kredita su kreditna sredstva odobrena na period korištenja/povrata od 9 mjeseci od dana potpisa ugovora, tj. do 26.02.2011. godine, a korisnik kredita se obavezao isti iznos vratiti u konvertibilnim markama prema anuitetnom planu koji je sastavni dio ugovora, te se obavezao da tužiocu da instrumente obezbjeđenja, između ostalog bjanko mjenice sa pripadajućim mjeničnim izjavama i ugovore o solidarnom jemstvu između banke, korisnika kredita i tuženih.

Tužilac traži isplatu cjelokupnog iznosa duga po ugovoru o kreditu u iznosu od 43.633,93 KM, koji se sastoji od glavnice 25.000,00 KM, troškova 95,00 KM i obračunate kamate 18.538,93 KM, pa proizlazi da korisnik kredita nije uopšte vršio otplatu kredita.

Nije sporno da su tuženi zaključili ugovore o solidarnom jemstvu 11.06.2010. godine sa tužiocem i korisnikom kredita i da su se tim ugovorima obavezali prema povjeriocu – banci da će solidarno sa dužnikom – korisnikom kredita ispuniti punovažnu i dospjelu obavezu dužnika ako to sam dužnik ne učini i da se obaveza odnosi na glavni dug, ugovornu i zateznu kamatu, te proviziju predviđenu ugovorom o kreditu.

S obzirom na zaključene ugovore o jemstvu tuženi su solidarni jemci u smislu odredbe člana 996. ZOO, pa povjerilac može da zahtjeva ispunjenje cijele obaveze, bilo od glavnog dužnika, bilo od jemca ili oba u isto vrijeme, jer su sa glavnim dužnikom iz osnovnog posla solidarni dužnici u pogledu obaveze koja je predmet spora. Pravilo o solidarnoj odgovornosti prema kojem svaki dužnik solidarne obaveze odgovara za cijelu obavezu sve dok ona ne bude ispunjena u potpunosti, utemeljeno je na odredbi člana 414. stav 1. ZOO.

Odredbom člana 15. ugovora o kreditu, stranke su se sporazumjele da banka može jednostrano raskinuti ugovor i prije isteka ugovorenog roka proglasiti potraživanja dospjelim, što znači da banka može (i ne mora) i prije prestanka ugovora traži isplatu cjelokupnog iznosa kredita. Tužilac i pored činjenice da korisnik kredita nije otplaćivao kredit nije iskoristio svoje ugovoreno pravo da i prije roka otplate kredita jednostranom izjavom raskine ugovor te na taj način cjelokupni dug sa troškovima učini dospjelim za naplatu.

Odredbom člana 6. ugovora o kreditu korisniku kredita se kreditna sredstva odobravaju na period korištenja/povrata od 9 mjeseci od dana potpisa ugovora, tj. do 26.02.2011. godine.

Proizlazi da davalac i korisnik kredita nisu ugovorili da će se zbog neispunjenja obaveza u određenom roku ugovor smatrati raskinutim, u smislu odredbe člana 125. stav 1. ZOO, pa ugovor o kreditu nije raskinut po sili zakona.

Tumačenjem odredbe člana 6. ugovora o kreditu, u smislu odredbe člana 99. ZOO, izvodi se zaključak da volja stranaka koje su zaključile ugovor o kreditu nije bila da se ugovor smatra raskinutim ako korisnik kredita kasni sa otplatom, već da u smislu odredbe člana 124. ZOO o volji korisnika kredita zavisi da li će ugovor raskinuti ili ga održati na snazi.

Saglasno odredbi člana 126. stav 1. ZOO, kad ispunjenje obaveze u određenom roku nije bitan sastojak ugovora, dužnik zadržava pravo da i poslije isteka roka ispunji svoju obavezu, a povjerilac da zahtjeva njeno ispunjenje.

Ali, ako povjerilac želi raskinuti ugovor, mora ostaviti dužniku naknadni primjereni rok za ispunjenje, a ako dužnik ni u naknadnom roku ne ispunji obavezu nastaju iste posljedice kao i kada je rok bitan sastojak ugovora (stav 2. i 3. člana 126. ZOO).

Naknadni primjeren rok ima karakter dopunskog roka. Sama činjenica da je povjerilac ostavio dužniku naknadni rok još ne znači da se on opredjelio za raskid ugovora. Da bi nastupio raskid ugovora povjerilac je dužan da bez odlaganja saopšti dužniku da odustaje od ugovora, odnosno da ugovor raskida (član 130. ZOO). Kada se povjerilac opredjeli za jedno od prava (ispunjenje ili raskid ugovora) on više ne može odustati od izvršenog izbora.

Proizlazi da je tužilac nakon što je istekao rok za uplatu svih dospjelih obaveza po ugovoru o kreditu, pozivom za iskup mjenice 22.04.2014. godine, pozvao korisnika kredita i tužene na plaćanje duga u iznosu od 43.633,93 KM uz dostavljanje IOS u prilogu i upozorenja da će pokrenuti postupak prinudne naplate, te im 18.07.2012. godine dostavio opomenu pred tužbu i

poziv na plaćanje u kome je naveo da u roku od 8 dana izmire obaveze po kratkoročnom kreditu na račun banke, a potom je tužilac dopisom od 29.10.2012. godine uputio korisniku kredita, te prvotuzženom i drugotuzženom obavještenje o jednostranom raskidu ugovora o kreditu.

Slijedom toga, suprotno prigovorima revizije, pravilno je drugostepeni sud zaključio da je predmetno potraživanje tužioca raskidom ugovora dana 29.10.2012. godine, prestalo imati karakter potraživanja povremenih davanja, te se na isto više ne može primijeniti trogodišnji zastarni rok iz odredbe člana 372. stav 1. ZOO, već opšti zastarni rok predviđen odredbom člana 371. ZOO, pa da, imajući u vidu da je dana 17.10.2014. godine tužilac podnio prijedlog za izvršenje i tražio naplatu cjelokupnog potraživanja, nije nastupila zastarjelost potraživanja tužioca.

Valja ukazati da je na sjednici građanskog odjeljenja Vrhovnog suda Republike Srpske održanoj 23.9.2021. godine, u vezi sa prigovorom zastarjelosti potraživanja iz ugovora o kreditu u kojima je ugovorena anuitetna otplata kredita, zauzeto je pravno shvatanje broj 118-0-SuI-21-000 144 koje glasi:

1. „Potraživanje neisplaćenih dospjelih anuiteta iz ugovora o kreditu zastarijeva u rokovima iz članova 372. i 373. ZOO i to ne samo u slučaju kada ugovor o kreditu još traje već i u slučaju kada je trajanje ugovora isteklo, ali nije došlo do njegovog raskida.
2. U slučaju kada je ugovor o kreditu raskinut zbog neplaćanja odnosno neurednog plaćanja anuiteta, potraživanje davaoca kredita, koje se odnosi na vraćanje cjelokupnog duga na ime neplaćenog iznosa kredita, zastarijeva u roku iz člana 371. ZOO.
3. Isplatom dijela duga nakon raskida ugovora o kreditu ne prekida se zastarjelost potraživanja preostalog neplaćenog duga.
4. Kada je tužitelj podnio prijedlog za izvršenje na osnovu vjerodostojne isprave-mjenice, radi isplate potraživanja iz ugovora o kreditu, a sud naknadno donio rješenje da će se taj prijedlog smatrati tužbom, nije došlo do preinačenja tužbe ukoliko u parničnom postupku tužitelj ne zahtijeva isplatu duga po osnovu mjenice već po osnovu ugovora o kreditu, a u tom slučaju je rok zastarjelosti potraživanja prekinut prvom radnjom tj. podnošenjem prijedloga za izvršenje.“

Prema navedenom, pobijana odluka nije suprotna navedenom stanovištu ovog suda slijedom čega je, na osnovu odredbe člana 248. ZPP, odlučeno kao u izreci.

Predsjednik vijeća
Tanja Bundalo

Za tačnost otpavka ovjerava
Rukovodilac sudske pisarnice
Biljana Aćić